СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК / UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.
ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 46. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 26. лютого, 1930. VOL. XXXVIII. No. 46. Jersey City, N. J., Wednesday, February 26, 1930. THREE CENTS.

ГУВЕР ВЗИВАЄ КОНГРЕС ДО ОЩАДНОСТИ

ІНАКШЕ ТРЕБА БУДЕ ПІДНЕСТИ ПОДАТКИ НА 40%.

ВАШИНГТОН. — Републиканські лідери конгресу відбули з президентом Гувером конференцію, підчас якої президент звернув увагу конгресу на буджет. Гувер зазначив, що конгрес може ухвалити додатки до буджету на суму $50,000,000. Тимчасом у конгресі домагаються додаткових видатків на суму $1,735,000,000. Коли би це дійсно ухвалено, то треба би піднести податки на 40%.

ОСТЕРІГАЮТЬ КУЛИДЖА ПЕРЕД ЗАМАХОМ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Бувший президент Калвин Кулидж одержав листа, в котрім остерігають його перед якоюсь людиною, що прибула з Ню Йорку, щоби довести до цього, щоби „Кулидж вертав назад до дому вже в домовині".

Прочитавши листа, Кулидж віддав його поліції з додатком: „Це належить до вас, а не до мене".

ПРОГИБІЦІЇ ЩЕ НЕ ФОРСУВАЛИ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Джордж Норрис, голова судейського комітету, твердить, що досі ще не форсовано прогибіції, бо ціла прогибіційна машина є хабарницька й так скорумпована, що форсування прогибіції є неможливе. Зарадити цьому міг би тільки одинокий президент, колиб відтягнув прогибіцію від політики.

БУНТ У САНТО ДОМІНГО.

САНТО ДОМІНГО. — Зприводу наближаючихся виборів прийшло до заворушень. Велика частина населення домініканської републики є проти теперішнього президента Горація Васкеза, котрий намагається стати президентом уже третім наворотом.

ШКОЛА НА ВИСОКИХ ГОРАХ.

КРИГЛЕРСВИЛ (Вірджінія). — Завдяки побутови Гувера серед тутешніх гір побудовано пречудну школу в горах Блю Рідж, на висоті 3,200 стіп понад поверхнею моря. В тих сторонах ніколи ніякої школи досі не було, бо це недоступна гірська місцевість.

АМЕРИКА ПЕРЕДУЄ У ВИХОВАННЮ.

АТЛЕНТИК СИТІ. — Вилієм Джан Купер, виховничий комісіонер Злучених Держав, підніс у своїм викладі про виховання, що Злучені Держави ведуть перед у світі щодо виховання. По школах уживають тут найновіших метод, до звукової фільми і радія включно. Фільми відграють велику ролю особливо при науці географії.

Найбільше клопоту має Америка з біґотерією, від якої не є вільною і школа.

ҐЮЗ ЗЛОЖИВ ПРИСЯГУ.

ВАШИНГТОН. — Чардз Гюз зложив присягу, обнимаючи уряд президента найвищого суду. Не присягав на біблію, а тільки повторив приписані слова, піднісши вгору руку.

ПРОТИ РЕЛІГІЙНИХ ПЕРЕСЛІДУВАНЬ.

ОЛБАНІ. — Сенат приняв резолюцію сенатора Бернарда Давнінга, взиваючу федеральне правительство повзяти кроки для припинення релігійних переслідувань з боку совітів.

МЕКСИКО ПРОТИ АЛЬКОГОЛЮ.

МЕКСИКО СИТІ. — Міністер внутрішних справ Каєс візвав говернорів стейтів, щоби взялися до острої боротьби з алькогольною язвою.

Уряд припиняє дальші концесії на шинки. Нових шинків не відчиняють, а старі замикають, де можуть. Міністерство радить одначе не уживати таких драстичних форм, які практикують у Злучених Державах, а каже доходити до цілі дорогою пропаганди і виховання, а не примусу.

СТРУЇВ СЕБЕ І СИНА.

ОКЛЕНД (Каліфорнія). — Богатий брокер Филип Луїс, відомий з своєї артистичної натури, поденервувався колотнечею з жінкою до цеї міри, що, покинувши жінку в одній кімнаті, пішов до другої, куди взяв з собою одинокого сина, якому дав випити сильну отрую. Потім зажив сам отрую і до кількох хвилин уже оба не жили.

ЛЕТУНСЬКИМ КАТАСТРОФАМ НЕМА КІНЦЯ.

АТЛЯНТА (Джорджія). — Банкир Джордж Петтен згинув враз з своїм лікарем наслідком летничої катастрофи. Петтен летів з лікарем до своєї хорої жінки.

ГРЕЙТ ФОЛС (Монтана). — Генри Лоренц і Е. Смит вертали літаком до Клівленду. З невідомих причин літак злетів нагло на землю. Лоренц і Смит згинули на місці.

САНТА МАРІЯ (Каліфорнія). — Підчас науки літання згинули: Джозеф Персон, інструктор, і Томас Мидлтон, ученик.

ПРОБНЕ ПОДРУЖЕ НЕМОРАЛЬНЕ.

ДЕНВЕР. — Стейтовий найвищий суд узнав пробне подружє за неморальне. Президент суду Грілей Гвайтфорд розбирав справу д-ра Дункана і Гетті Гибсон, які зобовязалися передшлюбним контрактом жити разом так довго, доки це обоїм подобається. Суддя заявив, що легалізувати такі умови, значить тесаме, що легалізувати проституцію.

КОЛИ ДИТИНА НАЙБІЛЬШЕ ВПЕРТА.

НЮ ЙОРК. — Д-р Марта Рейнолдс каже, що дитина найбільш уперта, коли має два роки. Тоді вона ще є так нерозвинена, що мусить відповідати на все: ні.

СТАЛІНЦІ ЗАДУМУЮТЬ ЛІКВІДУВАТИ СОВІТИ.

Центральний Комітет Всесоюзної Комуністичної Партії зорганізував спеціяльну комісію, якій доручено опрацювати проект реорганізації совітської адміністрації.

В лавах совітського уряду нема єдности поглядів щодо принципів майбутньої реформи й уряд розділився на два табори.

Прихильники Сталіна вважають потрібним перевести ґрунтовну зміну в існуючій адміністраційній системі, яка опирається на совіти й яка не тільки вже відживає свій вік, але й не відповідає широко закроєному плянови колективізації рільництва та пятилітньому господарському плянови.

Діяльність совітів довела, особливо в останній час, що комуністична партія не може бути певною щодо політичних настроїв переважаючої більшости совітів на провінції.

Цей факт вимагає зміни в системі совітської адміністрації. Адміністраційні функції належить передати рільничим комунам, які складаються лише з комуністичних елементів.

СЕПАРАТИЗМ У РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ.

В першій половині лютого в Радянському Союзі розпічнеться ціла низка голосних процесів зприводу сепаратистичного руху, який з кожним днем набирає виразніших та активніших форм.

У вищому московському суді має розпочатися розправа над таємною татарською організацією „ТУРАН", яка поставила своїм завданням обєднати всі мусульманські народи совітського сходу в окрему незалежну від Росії державу.

В Мінську в найвищому суді Радянської Білоруської Републики має розпочатися судовий процес групи білоруських народних діячів на чолі з бувшим головою Народнього Білоруського Уряду, Ластовським.

Нарешті в Харкові розпічнеться процес 44 членів Союзу Визволення України, на чолі з проф. Єфремовим та В. Чеховським.

ГОЛОДІВКА ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ У ЛЬВОВІ.

Політичні вязні в „Бриґідках" почали голодівку з днем 1 лютого ц. р., а це тому, що судові й прокураторські власти не хочуть ще й досі покінчити слідства, котре ведеться вже від початку вересня м. р. Обіцяних речинців „за кілька днів" судові власти не додержали. Перед Різдвом слідчий суддя п. Ояк і надпрокуратор обіцяли покінчити слідство найдальше в половині січня ц. р., але й цього речення не додержано. Знетерпеливлені й переденервовані вязні почали голодівку.

ФАШИСТІВСЬКА ЖУРНАЛІСТИЧНА ШКОЛА.

Дня 22 січня відчинено в Римі першу фашистівську журналістичну школу. В її відчиненні брав участь брат італійського премієра, Арнальдо Мусоліні, редактор найбільшої фашистівської ґазети „Пополо д'Італія", й богато особистостей з журналістичного й літературного світа.

АНТИСЕМІТИЗМ У СОВІТСЬКОМУ СОЮЗІ.

Радянська преса в останній час систематично реєструє випадки антисемітських ексцесів, які прибрали такий же масовий характер як і вбивства комуністів та радянських урядовців.

Як повідомляє харківська ґазета „Комуніст", робітники фабрики „Коксбензол" в Дніпропетровську облили робітника Жида розтопленою смолою. В наслідок смертельних опарень робітник умер.

В Марефі, під Харковом, робітники побили до смерти робітника Каплана. Коли група робітників-Жидів звернулася до голови місцевої ради з проханням про охорону, він, як подає „Комуніст", відповів: „Нічого особливого не сталося. Одного жида буде меньше".

В Сталіні робітники цеголні кинули чотирох робітників-Жидів до палаючої печі. Всіх їх у тяжкому стані перевезено до шпиталя.

НЕ ДЛЯ НАПРАВИ, А ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ЧОРНОМОРСЬКОЇ ФЛЬОТИ.

Не так давно велику сенсацію викликав був прохід через Дарданелі до Чорного моря двох совітських кружляків, „Паризької Комуни" та „Профінтерна". На викликані цим протести совітська влада відповіла, що вони прибули з метою ремонту.

Тимчасом в зустрічі, яку улаштували цим кружлякам представники большевицької військової влади, підкреслювалися в першу чергу бойові завдання нових одиниць фльоти.

У день прибуття кружляків до Севастополя там зараз же зорганізовано великий мітинг, на якому командант севастопольського порту прочитав відозву революційно-військової ради чорноморської фльоти, в котрій підкреслювалося, що прибуття двох совітських кружляків змінює силу й скріплює бойову готовість революційної фльоти на Чорному морі.

Вища військова революційна влада висловила спеціяльну подяку капітанам кружляків „Паризька Комуна" і „Профінтерн".

ЗВАЛИЩІ МІСТА СОДОМИ.

Англійські часописи з Єрусалиму доносять, що на захід від Мертвого моря у віддаленню 9 кільометрів від берега знайдено сліди старинного міста. По думці археольоґів це останки біблійних міст Содоми й Гомори, котрі знищив огневий дощ. Тепер викопалищами кермує, на бажання папського Біблійного Інституту в Єрусалимі, о. Маллон. Найдено богато статуетів глиняних начинь, що свідчать про велику цивілізацію цих міст. Содома після обчислень мусіла повстати в бронзовій епосі й є багато старша від Єрихову.

ПРИСУД БІЛОРУСІВ.

У Вильні перед апеляційним судом покінчився процес проти 28 Білорусів, яких обвинувачували в тому, що в північно-східних воєвідствах організували компартію Західної Білорусі. Чотирох обвинувачених засудили по 15 літ тюрми, трох по 12 літ, трох по 10 літ, одного на 8 літ, шістьох по 6 літ, одного на 5 літ, одного на 4 роки, пятьох по 3 роки, трох по 2 роки.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КАРНИЙ КОДЕКС.

В короткому часі має бути оголошений у Большевії новий карний кодекс. Кодекс цей має параграф, який звучить так: „Жадного робітника не можна поставити перед суд, якщо предмет, який він украв, має вартість меншу ніж 15 рублів".

ЗМІНИ В ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ.

Останніми часами большевики перевели великі зміни особливо серед вищого військового складу.

Переведено звільнення великої скількости кадрового старшинства, яке до революції було в армії, але не належало до комуністичної партії.

Особливо великі зміни переведено на Україні, на Кавказі та в Туркестані.

Цілу низку командирів корпусів і дивізій звільнено або призначено на инші посади.

Україна творила окрему військову округу. Начальника цієї округи, комуніста Якора, також усунено з його посади.

Взагалі на вищих становищах армії переведено 43 зміни.

Зміни ці офіційно стоять у звязку з переведеною контролею політичних настроїв совітської армії.

КІНЕЦЬ СИЦИЛІЙСЬКОЇ МАФІЇ.

На Сицилії від давних літ існувала тайна організація, що займалася всякими обманствами, грабіжами й иншими злочинами. Ця організація, якою послугувалися теж інколи й до політичних цілей, звалася „Сицилійська мафія". Ніхто її не міг викорінити; щойно Мусоліні це вдалося. От недавно закінчився перед карним судом у Палермо на Сицилії процес проти останніх членів тоїж „Сицилійської мафії". На лаві обвинувачених найшлося 270 осіб. Процес тривав 3 місяці й скінчився тим, що 170 обжалованих засуджено від 2 до 11 літ вязниці, 25 звільнено, 3 особи вмерли в слідчих арештах, а решті обжалованих вимірено лекші кари.

НАПАД НА ПОЧТОВИЙ ВІЗ.

У Мельні біля Кракова два бандити з револьверами й ручними гранатами напали на почтовий віз з листами й грішми. Вбивши почтаря Понду й тяжко зранивши начальника почти Новака, що боронились перед бандитами, останні почали втікати на вкраденім возі через місто. Колиж люде кинулися їм на здогін, кинули їм бандити два мішки з грішми. Третій мішок розпороли вони в лісі, але в ньому знайшли тільки листи. З люти подерли всі листи, відпрягли коні й почвалали далі в ліс. Врешті на леваді оставили коней і втікли пішки. Військо й поліція пустилися в погоню за бандитами. З Тарнобжеґа випустили тресованих собак, бо бандити мають укриватися в околичнім лісі.

БЕЗРОБІТТЯ В РОСІЇ.

Як живеться робітникови в соціялістичній радянській републиці, яскраво вказують офіційні матеріяли радянської статистики: Сильність безробітних: в 1922 р. — 160,000, в 1923 р. — 641,000, в 1924 — 1,240,000, в 1925 — 901,600, в 1926 — 951,173, в 1927 — 1,310,500, в 1928 — 1,352,000, на 1/VI 1929 — 1,633,000. От вся з розвиток радянської індустрії.

МЕК ДОНЕЛД ЗАКЛИКАЄ ДО ОБЕРЕЖНОСТИ В ПРОТЕСТАХ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ

КАЖЕ, ЩО ПРОТЕСТИ ПРОТИ РЕЛІГІЙНИХ ПЕРЕСЛІДУВАНЬ У РОСІЇ МОЖУТЬ ВИКЛИКАТИ ЩЕ БІЛЬШІ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ВІРУЮЧИХ.

ЛОНДОН (Англія). — Премієр Мек Донелд оголосив отвертий лист у пресі в справі протестів проти релігійних переслідувань у Росії. В цім листі він закликає бути обережними з протестами, бо вони можуть дати притоку большевикам до ще суворіших переслідувань. Притім він зазначує в листі, що взагалі в Росії завжди були релігійні переслідування в тій чи иншій формі, а тепер вони стали лише більше рішучими й суворими.

Далі він говорить, що англійський посол у Москві збирає докладні відомости про релігійні переслідування большевиків і, лиш одержавши їх, англійський уряд може подумати над тим, яким способом він зміг би вплинути на зменшення або й повне припинення цих переслідувань. Взагалі, говорить Мек Донелд, він та його товариші по уряді завжди й рішуче засуджують всякі форми насильства й гніту, деб вони не проявлялися й хтоб їх не доконував. Міжтим пропаганда політична, чи пропаганда за релігійну терпимість не можуть впливати на уряд Англії так, щоби це порушувало звичайні правила міжнародніх відношень.

РАБІНІВ ЗВІЛЬНЯТЬ.

МОСКВА (СССР). — Офіційна телеграфічна агенція ТАС повідомляє, що рабіни, які були арештовані в Мінську, скоро будуть звільнені всі. Частину їх уже звільнено, після переведення слідства над ними.

Не зважаючи на протести за кордоном проти релігійних переслідувань, у Росії влада далі замикає церкви, синагоги й мечеті. Робиться це на підставі „постанов та вимог робітників і селян". Решти цінностей з церков, божниць та мечетів забирають і продають, щоби за придбані з того гроші купувати трактори, а будівлі передають під робітничі клюби, театри та кінематографи.

ВІДПОВІЛИ СЕНАТОРОВИ БОРІ.

МОСКВА (СССР). — Комісаріят закордонних справ одержав від голови свого інформаційного бюра у Вашингтоні, Сквірського, запитання в справі мінських рабінів, щоби ці інформації подати сенаторови Борі.

Комісаріят закордонних справ відповів, що чутки про розстріли рабінів не правдиві. Точного тексту відповіди ще не оголошено. Тут не одержано безпосереднього запитання від Бори, але очевидно воно було передане через радянське інформаційне бюро у Вашингтоні. Тому й відповідь післана через те бюро. В ній сказано, що з чотирнацяти арештованих у Мінську рабінів одинацять уже звільнено.

МОРСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ВМЕРЛА.

ЛОНДОН (Англія). — Газети Бівербрука та Ротеміра твердять, що лондонська морська конференція вже вмерла. Газета „Стар" з иншої групи говорить, що вона не вмерла, а лише вмирає. Ці газети вже отверто говорять, що замісць зменшення фльот прийде до непомірного збільшення їх.

Найбільші оптимісти говорять, що всеж конференція буде мати ті великі позитивні наслідки, що вона досягне певного обмеження розбудови фльот ріжними державами. Навіть і тоді це треба вважати успіхом, коли Америці доведеться витратити ще 1 міліярд долярів на будову нових кораблів, щоби мати фльоту тієї сили, яку їй буде дозволено тримати після обмеження сил усіх держав.

До цього часу й такого обмеження нема, а тому всі держави стараються навперейми збільшувати свої фльоти, не маючи границь, деб вони спинилися. Коли осягнеться обмеження розбудови фльот, то кожна держава буде знати, де кінець перегонам у морському зброєнню.

ГРЕЦІЯ ЗМЕНШУЄ ФЛЬОТУ.

АТЕНИ (Греція). — Незалежно від лондонської конференції Греція, на пропозицію Венізелоса, зменшить тепер і обмежить дальшу розбудову своєї фльоти. Таке рішення запало з огляду на поліпшення відносин з Туреччиною. Греція буде старатися тримати невеличку морську та повітрову модерну фльоту лише для охорони своїх берегів.

НЕПЕВНЕ СТАНОВИЩЕ.

ПАРИЖ (Франція). — Мало яке нове правительство Франції було в такому стані непевности на передодні першого свого виступу в парляменті, в якому знаходиться тепер правительство Шатана. Радикальні соціялісти, які складають більшість у правительстві, певні, що вони в парляменті здобудуть більшість яких 20 або 30 голосів.

Натомісць більше праві депутати парляменту певні, що кабінет не збере відповідної більшости для свого затвердження й негайно уступить. Тоді сподіваються нового приходу до влади Тардьо.

ПОХОРОН ЦИГАНСЬКОГО КОРОЛЯ.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — На похорони циганського короля, відомого музиканта Белі Радікси, мала бути орхестра, зложена з 500 циганських музикантів. На цвинтар прибуло понад 150,000 народу, цікавого подивитися на похорон.

Поліція не змогла втримати контролі над величезними масами народа, які залягли ввесь цвинтар. Багато могил зістали цілковито зруйновані, поницено хрести на інших надгробниках. Зруйновано каплицю, в якій стояла труна, а від перекинутих свічок вибухла пожежа, якої жертвою трохи не стала труна з трупом небіжчика. 34 особи скалічено, а 15 так тяжко, що їх забрано до шпиталю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЛЯ ЗАГАЛЬНОГО Й СОЮЗОВОГО ДОБРА

Союз наш поступає. Щораз прибувають нові сили. Раз-у-раз родяться у нас нові ідеї, приймаються і стають тою силою, яка робить У. Н. Союз вічно молодою організацією, вічним піоніром в організаційній розбудові українського життя в Америці.

Останні річні наради Головного Уряду У. Н. Союза були саме доказом, що наша організація вміє піти на зустріч новому часови і новим вимогам. У. Н. Союз не задоволений тим, що його фінанси побудовані на трівких основах, що в організації порядок і загальне задоволення. У. Н. Союз шукає нових шляхів і способів, якими думає додати живої сили не тільки нашій організації, але й цілій українській імміграції.

З того боку треба розглядати ті всі проекти, які піднесено підчас нарад, а які будуть проголошені в протоколі. Ми звернемо тільки увагу членів на це, щоби всі ці проекти взяли під розвагу, вдумалися в них і допомогли Головному Урядови перевести їх в життя. Бо без кооперації загалу членів не вдасться ніяка, хоч би й найкраща ідея.

А такою ідеєю уважаємо ідею пластову, яку хочемо защепити в українсько-американську молодь. У. Н. Союз свідомий того, що береться за дуже важну і важку справу. Але як у всіх инших великих справах, приходиться У. Н. Союзови і тут бути піоніром. Дорогою пластової ідеї хочемо защепити у молоді душі ідейні пориви, якими повинна бути пересякнута душа правдивого скавта. Та кромі цього ми хочемо цей наш пласт звязати ідейно з українським пластом у старім краю і в той спосіб підтримати у молодім, тут родженім поколінню, інтерес до того краю, з якого вийшла старша імміграція і який нам такий дорогий.

Ми хочемо одначе осягнути попри цю ідейну сторону ще й иншу ціль. Ми хочемо притягнути молоду дитину до асекурації. Ми хочемо навчити її замолоду думати про будуче, про забезпечення на случай нещасливого випадку, про те, що людина повинна старатися стояти на власних ногах і не бути тягаром для инших. А чим накипить горнець, тим його й буде чути. Раз втягнена молода дитина до такої організації, яка виховує її під ідейним і практичним оглядом, по всякій правдоподібности остане вірною тій організації до смерти. А про це нам, Союзовцям, саме ходить.

Члени наші довідаються з протоколу річних нарад дуже богато цікавого про справу Сиротинця. Це буде важкий як олово матеріял, який треба розважити. Члени мають право забрати голос і заважити ним на рішенню цеї так важної справи. Головний Уряд зробив своє, а члени будуть мали виконати свою частину. А коли це станеться, тоді доперва остаточна розвязка буде розумною.

О. Сновида.

ЯК ЖИВЕ РОБІТНИК У СОВІТСЬКІЙ РОСІЇ.

Великого розголосу набрала в Парижі нова книжка світової слави письменника **Панаїта Істраті** про стосунки в Совітській Росії. До недавна був Істраті віруючий комуніст і його з великою парадою обвозили большевики по Росії і Україні. Але — трапилася біда: одному приятелеві Істраті, Русакову, старому революціонерові, зробили большевики кривду, незаслужену і підлу. Істраті відважно виступив в його обороні — і нічого не осягнув... Тоді він зачав ближче приглядатися совітському пеклові, і яко наслідок наочних спостережень — опублікував свою книгу — **„Нага Росія"** (La Russie nue, les Editions Riedev, Paris).

Два розділи своєї голосної книжки присвячує він положенню пролетаріяту в „пролетарській державі", при чім користає **виключно з совітських джерел.**

Спиняється передусім на **мешканевих відносинах.** Нагромаджує приклад за прикладом, аж в очах читача встає страшна дійсність.

Ось фабрика **„Карла Маркса"** (Вязники, Володимирської губ.): „На 150 родин робітничих жадна не має приміщення, яке їй належиться після норми. Часто дві або три родини, 8 або 9 осіб, мешкають в однім покою... Свинство й бруд... Неможлива атмосфера" **(„Правда", 26. 3. 1925)**. Ось Сормово, 32 тис. населення: „Більш половини помешкань не задовольняють найпримітивніших санітарних вимог" **(„Правда", 3. 4.)**. Ось у копальнях золота над Леною: „Робітники живуть зле, у великих і темних бараках, родини і нежонаті разом... Многі не мають матраців і сплять не роздягаючись. Жадної вентиляції, бруд" **(„Правда", 27.5.)**. На фабриці „Жовтнева Революція" в Луганську (Україна): „Мешканева кріза досягає неймовірних розмірів. Деякі родини мешкають в шопах або по дві родини в однім покою. Многі провадять ніч на двірці" **(„Правда", 6. 6.)**. Робітники фабрики „Профінтерн" (Брянська округа), що мешкають в бакарах, „займають часто приміщення не більше ніж 5 квад. аршинів (1 аршин=71 сентим.) з родиною в 8 осіб... В наслідок того страшенне ширення хоріб, особливо сухіт, на які хорують 80% робітників" **(„Правда", 11. 7.)**. В одній фабриці Володимирської губ.: „Робітники живуть в касарнях, вузьких, знищених і вохких... Деякі родини туляться в бараках, де є венерично хорі... Відносини життя в касарнях неможливі. В зимі — мерзнеться, в літі зі стелі капле вода. Се не приміщення для робітників, се песячі буди" **(„Правда", 26. 8.)**.

Комісар здоровля Сімашко писав з приводу робітничої молоді **в „Правді"** (26. 3. 26.): на підставі перепроваджені анкети 33% сеї молоді не мали ліжок, а 30% до 40% мешкають по шість і більше в одній кімнаті. Відповідно до того і здоровля сеї молоді. Дослід 79-ох підприємств Москви показав, що на 1,585 юнаків 1,120 були хорі. Сі цифри, зауважає совітська газета, не є виняткові; вони типові **(„Труд", 22. 7. 26.)**. В Ярославі половина хлопців робітників туберкулічні, а **„Красная Газета"** (15. 4. 26) питалася: „Чи можна назвати комуністичними стосунки, коли тіснота мешканева змушує родичів задовольняти їх сексуальні потреби на очах їх дітей?" В Криворізькім Басені (на Україні) робітничі міста не мають гідних приміщень для робітників, більшість мешкань не має води, світла, ліжок ані звичайної чистоти **(„Ізвестія", 18. 4)**.

А ось кілька даних з р. 1929-го. „Ми задихаємося в наших мешканях — пише один пролетар. — Мешкання переповнені: одні сплять на ліжках, другі під ними; напів зруйновані камениці — теж переповнені, деморалізація крайня **(„Правда", 22. 1)**.

В район Москви минулого року прийшло 120,000 сезонових робітників, а сього року чекають їх 180,000. А тимчасом нічні притулки можуть примістити лише 2,000. Де спатимуть инші — не знати. Петербурський Совет зібрав анкету про сих робітників і ствердив, що в кімнаті в 16—20 кв. м. містяться від 10 до 12 люда **(„Труд", 6. 6)**. Той самий **„Труд"** (6. 7.) пише, що домашня служба, в числі 300,000, спить переважно на коритарах.

Стосунки лікарські теж страшні. „Положення в робітничих центрах Донбасу на Україні щодо помочи лікарської є неможливе, лише **„Правда"** (4. 2. 26.). В одній місцевости Г. для 18,000 робітників нема ніякої поліклінки. В деяких копальнях, віддалених десяток кільометрів від міста, бачать лікаря тільки двічі на тиждень. В. Г. один лікар обслугує сто хорих денно. Всі хороби разом: в кабінеті нема навіть лявабо, так що лікар, відправивши венеритика, лізе невимитою рукою в око або уста слідуючого пацієнта".

А поміч потрібна, бо умови праці страшні. Напр. в Донецькім Басені річно трапляється 23,546 нещасливих випадків, з них 61 смертельних. **„Вечерняя Москва"** обчислює (29. 4. 1927.), на 45,000 число нещасних випадків на совітських фабриках самої Московської Округи, з них 3,500 стали інвалідами. Пропорція — 1 на 10. Ось висліди недавної анкети на Україні в Донеччині: „Техніка безпеченства не достаточна... Богато копалень мають невистарчаючі підпори, богато — зовсім жадних.

„Нагляд технічний і санітарний майже ніякий" **(„Ізвестія", 12. 7. 2. 1929.)**.

До того ще додати треба, що в многих фабриках запроваджено акордову платню. **Платня — ніде не осягнула високости передвоєнної;** але головно, що з неї примусово відчисляють: то на газети, то на Чан-Кай-Шека, то на революцію в Індії, то „на відповідь Чемберлену" у виді нового літака, то на війну імперіялістичну в Манджурії, і пр. Се все **примусові** позички, які робітник мусить заплатити, коли не хоче позбутися роботи. Щодо платні, то пересічна платня робітника є 60 паперових рублів місячно, себто менш-більш 300 франц. франків.

Робітничий день — дуже довгий; у рільничих робітників він триває по 10—18 годин („Правда", 19. 6. 29.). Про 8 годин праці і в місті знається лиш на папері. В Донеччині „право 8-годинного дня потоптано ногами", в фабриці „Сталіно" 1,000, з яких 300 юнаків, працюють більше як 8 годин, а деякі по 12 год. **(„Правда", 5. 1. 28.)**. В деяких — працюється по 13 годин **(„Труд", 3. 8. 29.)**. В Сталінграді запроваджено 10-годинний день **(„Труд", 20. 8. 1929.)**, і т. д. в тім самім дусі.

Я навів може десяту частину матеріялу, зібраного Істраті на підставі совітських газет, і то лише з двох розділів, про положення робітництва. В слідуючих числах подам про положення села і про „діктатуру пролетарята". Хай читач на підставі сих голих фактів сам оцінить, яким безмежним нахабством звучать запевнення совітських брехунів про рай для робітника в Росії! Хай читачі на голих фактах переконаються, яким пеклом для пролетаріяту є країна, в якій панує... „діктатура пролетарята", а в дійсности **незносна деспотія кількох тиранів...**

Провідник (до туристів): Он у цьому замку славний лицар заголодив на смерть своїх полонених. Нині його потомки ведуть тут пенсіонат для туристів.

Турист: Одним словом: історія повторюється.

ВИДАВНИЧА СПРАВА НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Як відомо, комуністична національна політика на Україні намагається опанувати українське культурне життя та підпорядкувати його інтересам комуністичної революції. Тому буде цікаво прослідити розвій українського друкованого слова та накреслити загальне положення видавничої справи на Україні, бож воно є мірилом сили та знання культурного відродження її.

Початок відродження нашого письменства, а одночасно й нашого духового слова датується роком 1798, коли зістала видана славна „Енеїда" Котляревського. Від цього року і аж до р. 1841 книжкова продукція наша, через несприятливі політичні умовини, була дуже мала. Пересічно що року виходила одна книжка, себто, за цей період часу (рр. 1798—1841) видано було 44 книжки, а з цього числа 27 вийшло в Росії поза теренами України, бож адміністрація друк українських книжок на українських землях всякими способами старалася перешкодити.

Від р. 1841 до р. 1905 число видрукованих українських книжок постійно зростає. За цей період часу вийшло 1250 українських книжок, — отже пересічно 25 книжок річно. Були це переважно твори з красного письменства, популярні видання для народа то-що, як також і наукові розвідки по етнографії та історії. З періодичних видань виходило тільки 2: „Основа" та „Київська Старина". Газет у нашій мові до 1905 взагалі не було. До речі буде тут пригадати, що російський уряд, щоб спинити розвій нашого культурного життя, вживає супроти того суворих репресій, аж до заборони видавати в українській мові яких би то не було книжок (закон з року 1876). Цим законом заборонялось також видавати ноти з українським текстом та давати українські представлення.

Революція р. 1905 трохи ослабила силу цього закона, через що наша книжкова продукція починає від цього часу постійно зростати. Від р. 1905 до р. 1917 появилося на Україні і в Росії 1920 укрінських книжок. Почала виходити перша щоденна українською мовою газета „Рада" (в Києві), а крім того було ще 14 инших періодичних видань.

Та не дивлячись на такий зріст продукції української книжки, становила вона в загальній продукції на Україні тільки 3%.

По революції 1917 р. з повстанням української національної держави продукція українських видавництв раптово збільшується. Протягом не цілих двох років (1917—1918) появилося 1931 книжки, не лічучи видань періодичних, — з загальним накладом 17 млн. примірників, що складало вже 70% всієї книжкової продукції на Україні. Тож ми бачимо, що російський уряд всякими способами душив розвій української книжкової продукції і що тільки у власній державі український народ зміг вільно розвивати й цю ділянку свого культурного життя. За цей час повстало нових 98 видавництв. Збільшилося також і число щоденних газет (було 20), а инших періодичних видань налічували понад 200.

Р. 1920 Київ та Харків, а в кінці й цілу українську територію заняли большевики, що спричинило відразу зменшення української книжкової продукції, — того року було їх видано 665 із загального числа 1414 книжок. Щоб ліпше контролювати книжкову продукцію, большевики ще р. 1920 переводять соціялізацію всіх приватних видавництв на Україні, а все їх майно передають новоутвореному державному видавництву, яке здобуває собі майже монопольні права. Тому не диво, що цього року Державидав видає 8[illegible] книжок (з них українською мовою 457), при чому українські видання складаються з брошурок агітаційного змісту для безплатної роздачі по селах.

Року 1921 вийшло було тільки 214 українських книжок, 1922 — 374 книжки. Видавнича діяльність на Україні почала потроху підноситися в р. 1923—24, коли було дозволено й приватним видавництвам видавати книжки. За цей рік було видано в українській мові 855 книжок і почато було видавання шкільних підручників. Тодіж було переведено реорганізацію Державидава. [illegible] роках українська книжкова продукція щодо загальної продукції на Україні складала такий відсоток: р. 1923 53%, р. 1924 — 30%, р. 1925 — 40%, 1926 — 43%, 1927 48%, 1928 — 58%. Шодо накладу, то українські видання виносять 2/3 до всеукраїнського. Та хоч і складають українські видання досить значний відсоток у загальній книжковій продукції на Україні, але сама ця продукція в порівнанню хочби й з російською представляється таки мізерно. Р. 1927 в Радсоюзі було видано 32 томи назв книжок в скількости 220 млн. прим.; на Україні — 4.700 назв у скількости 27 млн. примірників, — то значить, що Україна партиципує в загальній продукції 15% щодо скількости книжок і 12% щодо числа примірників. Коли приняти під увагу, що населення України до населення Радсоюзу складає 21%, та що в загальну продукцію на Україні входять і видання неукраїнські, то низький рівень української видавничої справи під большевицькою опікою буде очевидний. Відсотково українські видання до числа всіх видань у Радсоюзі складають тому 7%.

Трохи ліпше представляється розвій періодичної преси. На 1/V, 1929 р. на Україні виходило 86 щоденних газет, з них українською мовою — 55, російською — 20, в инших мовах 11. Наклад цих газет в українській мові 1/5 1929 виносив 893 тис., а в російській — 350 тисяч. Місячників та тижневиків виходить на Україні в українській мові 232 назви в 11 млн. примірників, російських — 76, з 4,266 тис. прим.

Вся періодична преса видається тільки державними видавництвами, — тому вся вона тенденційна й обороняє інтереси большевицької партії, отже інтересам українського населення ворожа.

О. Максимюк.

ВРАЖІННЯ З ПОБУТУ НА УКРАЇНІ

(12)

Дніпросоюз мав свої філії по всіх містах і місточках цілої України, а навіть по селах. По селах є т. зв. „общественні лавочки". Ці лавочки (крамнички) були в кождім селі, а по великих селах по дві і по три. Вони тепер не одержують товару із своїх центрів; селяне самі складають гроші й комітет лавочки, вибраний селянами споміж себе, закуповує необхідний товар. „Приказчик", уставлений цим комітетом, продає товар сеслянам зі свого села з малим зарібком. Зиском діляться члени лавочки при кінци року при виборі другого комітету. Дніпросоюз і його філії в часі горожанської війни були одиноким прибіжищем для української інтеліґенції, за що в послідних часах большевицькі власти зачали їх переслідувати, а навіть зачиняти. „Дніпросоюз" — можна сказати — це була одинока інституція на Україні українська — національна і вона могла би була відіграти велику ролю в економічнім розвою України.

Торгують в місті і Українці та Москалі, але сумна це торговля! Серце мені краялось, коли я їй приглядався майже що дня на „Еврейськім базарі", де вона відбувалася. На цім базарі від 7-мої год. ранку до темного вечера стоять женщини і мущини всякого віку, переважно інтеліґенція, ремісники, міщане й робітники, з висхудлими блідими та зівялими від голоду обличами, й випродують за безцін все своє літами надбане домашне добро: костюми, пальта, одяги жіночі та мужеські, білє, простирала, подушки, дивани, пошваки, панчохи, черевики, чоботи, золоті й срібні дорогоцінности, перстені, ковтки, брошки, годинники, папіросниці, ножі, ложки, вилки, ріжного рода дорогі окраси, образи, портрети, бюсти, меблі, діточі забавки, ремісниче й домашне начиння та знаряди всякого рода, цілі бібліотеки (прим. 24 томи російського лексикону можна було купити за 3,000 совітських рублів, що тоді в Києві рівналося 2—3 рублям передвоєнної вартости (один том в мирних часах коштував 8 рублів), навіть олівці і пера, уживані і неуживані, всякі варстати, замки з дверей, пили, сокири, долота, сталь, залізо і т., д. носили поміж народ на руках і просили, щоб купували. Все спродували й міняли в селян за хліб, щоб заспокоїти голод! А скуповують то все за безцін Жиди, а дещо селяне вимінюють за средства поживи.

Скільки мені доводилось бачити, як жінки продавали свої костюми, пальта і черевики, в яких вони ще вчора були в церкві!

Безпомічний народ, озлоблений та огірчений, шукає спасення й сам не знає від кого, а в своїй розпуці й чортови пішов би на службу, щоб тільки не чув вже слова „чрезвичайка" й „комісар" та щоб мав запевнену свободу руху і забезпечене життя, щоб міг денебудь і якнебудь свобідно заробити на прожиття.

Школи на Украні від часу наїздів большевицьких дуже підупали. Двоклясові народні школи, так зв. „церковно-приходські" або „общественні", по селах Київщини, Волині і Поділля майже скрізь зачинені. По селах наука провадиться лише по тих селах, де є проворні учителі або розумний і по народности свідомий Українець батюшка (священик), які при добрій волі спонукують селян посилати дітей до школи й удержувати школу та учителя. Учителям таким платять селяне натураліями (пшеницею, крупами і т. д.). Учителі по більшій части мало освічені, звичайно з церковних дяків, і зовсім не зорґанізовані. Ніяка влада їм не платила; вони беруть собі пару десятин панської землі на обробок, хазяйнують і школою не інтересуються. По сих школах українські власти ще за часів Центральної Ради понищили російські підручники, а завели українські, які й донині заховалися в кождій сільській школі по 20—50 примірників.

У Полтавщині, Катеринославщині й Херсонщині школи стоять трохи краще, бо селяне національно свідоміщі і горнуться до школи та самі удержують їх і учителів. У великих селах цих губерній є навіть українські ґімназії, які селяне самі добровільно удержують і до яких посилають своїх дітей.

Є на Україні, тепер лише по деяких провінціональних містах і місточках, ще т. зв. „Вищі початкові школи". Це тесаме, що російські „вищі начальні учіліща" або галицькі виділові школи. Українських шкіл по більших містах взагалі нема. Приміром, в Гайсині, де є богато української інтеліґенції, в ґімназії мужеській і женській учать по російськи, а українська мова є лище надобовязковим предметом. Більше половини учеників жидівського походження і Жиди удержують ці школи. Большевицькі власти в ґімназіях знесли осьму клясу. Ученики по середних школах що року вибирають т. зв. „студентську раду", яка має право навіть професорів викидати. З сього права, розуміється, молоді нерозважні хлопці роблять ужиток.

Мешкають разом дівчата з хлопцями. По оповіданях очевидців в сих школах розширилася застращаюча проституція вже від дуже молодих літ.

З вищих шкіл на Україні функціонували тоді з великими перервами й малим числом слухачів слідуючі: український університет в Камянци Подільськім російські університети в Києві й Одесі та російські комерційні інститути в Камянци Подільськім, Києві, Одесі, Полтаві й Харкові, де студенти переважно Жиди.

(Конець буде)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКІ ПРОФЕСІОНАСТИ В АМЕРИЦІ.

...сим друкую першу лісту Українців, котрі покінчили який факультет в університеті в Канаді чи Сполучених Державах Америки. Коли ця ... неповна, то лише тому, ... або не знав імен і адрес ... котрі кінчили школи, або ... отримав відповіди від тих, ... котрих я писав та просив ... виповнити форму, яку я їм пі...

...би зібрати всі дані понизше, ... взяло мені 2 роки часу, ... я ще готов посвятити ... 2 роки, щоби зібрати ... Хочу зібрати всіх Українців, що кінчили школи до цього, 1930 року, від початку нашої іміграції. Цього я не зможу зробити без помочи других, тому звертаюсь до тих, що сим інтересуються, та прошу перечитати уважно цю першу лісту і як знаєте когось, що імени його тут нема — ПРОШУ НАПИСАТИ ДО МЕНЕ, ПОДАЮЧИ ІМЯ У АДРЕСУ ТОЇ ОСОБИ.

..., що кінчать школи цього року належать до отсеї першої книжки, тому прошу їх рівно ... зголоситися до мене.

...Юрій, B. A., M. A., L. L. B.
...Мих., R. Ph. (покійний вже)
...Дмитро, B. A., L. L. B.
...Ф. Т., B. A.
...Кирило, M. D.
...Я. В., L. L. B.
...Осип, L. L. B.
...Павло, Ph. G.
...Манолій, B. A., D. D. S.
...Володимир, B. A., M. A., L. L. B.
...Григорій, M. D.
...Михайло, L. L. B.
...ський Григорій, B. Sc. in Economics
...Петро, B. Sc. in C. E.
...Іван, B. A., M. A., L. L. B., D. S. J.
...Юліян, B. A.
...Іван, M. D.
...Богдан, L. L. B., L. L. M., ...
...К. С., B. Sc. in A.
...Александер, L. L. B.
...Апольоній, L. L. B.
...ський Йосиф, L. L. B.
...А. Т., M. D.
...ський Іван, B. Ss. in C. E.
...Стефан, L. L. B.
...Іван, D. D. S.
...Борислав, M. D.
...майстер Осип, B. A.
...Іван, B. A.
...Ілія, B. A., M. A.
...Теодор, L. L. B.
...Іима М. (пані), B. A.
...Ілія, R. Ph.
...Г. Г., M. Sc., D. D. S.
...Григорій, B. A., M. D.
...Осип, Ph. G.
...І. Д., B. A.
...Володимир, L. L. B.
...В. Г., B. Sc. in C. E.
...Іван, B. M.
...мерецький Петро, B. A.
...Никита, L. L. B.
...Михайло, L. L. B.
...Осип, M. D.
...Манолій, L. L. B.
...Іван, M. D., D. V. M.
...ецький М. Л., R. Ph.
...С. В., L. L. B.
...Василь, B. A., L. L. B.
...Дмитро, L. L. B.
...ецький Ізидор, B. A., M. A.
...Стефан, M. D.
...Неоніля, M. D.
...Іван, M. D.
...цький Петро, M. D.
...Юрко, B. Sc. in C. E., M. A.
...Павло, B. Sc.
...ський О. Е., L. L. B., L. L. M.
...Роман, B. Sc., D. J.
...Никола, B. Sc. in E. E.
...Н. М., B. Sc., M. D.
...Іван, M. D.
...ович П. І., B. A.
...ьовський Л. Г., M. D.
...Михайло, R. Ph.
...Павло, D. D. S.
...Максим, B. A.
...Андрусишин Кость, B. A.
...Петро, B. A.
...Михайло, M. D.
...Д. М., B. Sc. in A.
...Михаліна, B. A., M. A.
...Фавст, D. D. S.
...навський Омелян, D. D. S.
...резінська Йоанна, B. A., M. A.
...йкович Михайло, D. D. S.
...рич І. П., B. Sc. in C. E.
Мельник Николай, B. Sc. in M. E.
...Анна, B. A.
...Николай, B. A.
Фльора Тома, B. Sc.
Мельничук Михайло, B. Sc., M. D.
...рнавський Олекс, B. Sc., M. D.
...Ю. Е., M. D.
...Михайло, R. Ph.
...Павло, D. D. S.
Свистун Василь, B. A.
Козяр П. В., B. A., L. L. B.
Наздрій К. Г., M. D. (покійний вже).
Малєвич Волод., B. Sc. in C. E.
Клим Микола, B. S., M. D.

Друга така, але вже поправлена, ліста появиться в маю с. р., тому звертаюсь до редакцій та свідомійшого елементу, щоби до того часу помогли мені зібрати імена рішучо всіх українських хлопців та дівчат, що кінчили тут школи, та вислали до мене.

Д-р Г. Г. Skегар,
1658 Chicago Ave., Chicago, Ill.

—o—

ЗАКЛАДАЙМО БІБЛІОТЕКИ ЗА АМЕРИКАНСЬКІ ГРОШІ.

Нераз читаємо в „Свободі" ріжні дописи чи статті на тему української книжки. Зі всіх сторін чуються нарікання, що українська книжка припадає порохом на полицях книгарень, та що наші письменники голодують і марнуються, бо ніяк не можуть навіть думати про це, щоби могли вижити з письменницької праці.

Америка це такий край, в якім книжку щораз більше шанують і щораз більше її купують. Але до тої Америки годі зачислити Американських Українців. Я думаю, що ми, Американські Українці, осталися щодо книжки позаду наших братів у рідним краю, і то навіть тих, котрих ми лишили в краю, коли опускали рідну землю. Бо вже до війни не було майже села, в якім не була би хоч мала бібліотека. А як було дві читальні, себто „Просвіти" і „Качковського", то були і дві бібліотеки. А кромі того вже й наші селяни почали купувати книжки. В хаті кождого свідомішого селянина можна було подибати хоч кілька книжочок.

А тепер придивімся нашим українським громадам в Америці. Скільки ми маємо таких громад, які подбалиб за свої бібліотеки? Скільки маємо тут Українців, які подбалиб за те, щоби в їх хаті пишалася українська книжка? На жаль, є їх дуже а дуже мало.

Та поминувши це, моглиб ми допомогти українській книжці без усякої витрати з нашого боку. Нам купили би ріжних українських книжок, і то на поважну суму, колиб ми тільки про це подбали, колиб ми пішли до публичних бібліотек і зажадали українських книжок. А разом з тим колиб ми навчилися заглядати до бібліотек і звідтам книжки позичали і їх читали.

У нас в Клівленді є кілька великих бібліотек. Я працюю в одній з них, де є вже коло 3,000 українських книжок. Заряд бібліотеки спроваджує кождого року ще й нові видання, приблизно за суму $75. А спроваджував би і більше, колиб наші люде ходили до бібліотеки і домагалися українських книжок. Мисс А. К. Геч, яка є завідателькою бібліотеки, відноситься до цього дуже симпатично. Гроші є, треба тільки читачів української книжки, а тоді могли би за американські гроші дати велику допомогу українським видавництвам.

Я бачу, як бібліотека роїться кождого дня від шкільної дітвори, котра приходить за книжками, які їм поручила учителька. Я бачу між ними богато українських дітей, які вміють читати по українськи. Колиб ті діти впімнулися за українськими книжками чи журналами, то бібліотека сейчас виписала би їм з краю, чого вони собі тільки забажалиб. Моглиб мати „Світ Дитини" і инші діточі ілюстровані видавництва. Бачимо з того, що колиб ми тільки хотіли, то можна би спроваджувати українських книжок з старого краю річно хоч за кілька тисяч долярів. А це була би велика поміч для краю. Дотого все це оплачували би американські бібліотеки.

Йосиф Биць, Клівленд, О.

— Дуже добре робите, що забороняєте вашій жінці пити горівку. Це дуже гарно!

— Бо то мій тиждень тепер.

—o—

Добра причина. — Тату, чому Бог створив Адама першого?

— Щоби він як мущина бодай раз міг сказати перше слово.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БРУКЛИН, НЮ ЙОРК.

Організація „Союза Українських Національних Товариств і Братств".

Від довшого вже часу українська громада в Бруклині була невдоволена слабим поступом свого громадянського життя. Щоби сьому зарадити українські національні товариства постановили злучитися в Союз. В четвер, дня 13. лютого, відбулися організаційні збори Союза. Збори виказали велику популярність сего пляну, бо на зборах явилося трицять урядників-представників ріжних братств і товариств, а саме: Товариства імени Богдана Хмельницького, відділу У. Н. Союза ч. 22.; Братства Пресв. Тройці, відділу У. Н. Союза ч. 203.; Товариство Запорозька Січ, відділу У. Н. Союза ч. 325; Товариства Дністра, відділу У. Н. Союза ч. 310.; Українського Демократичного Клюбу; Товариства ім. Тараса Шевченка; Братства Пресв. Богородниці; Бравство Св. Димитрія; Співацького Товариства Молодежи; Української Католицької Парохії.

Збори отворив і зборами проводив гр. Юліян Павчак. Він показав на потребу злучення всіх національних товариств для спільної праці. Колись українське життя йшло слабо, а люди приписували се тому, що в них нема власної домівки. Вийшла думка виставити український народний дім, зорганізовано для сеї цілі специяльне товариство „Українська Рідна Хата", стали уряджувати збори, концерти, збірки для сеї справи. Большевики, застрашені пробудженнем громади до життя, кинулися до боротьби проти організаційних заходів національно свідомих громадян. Не можучи зробити нічого отвертою боротьбою, вони взялися на вертіння з середини. Большевики розбивали навіть допомогу для жертв звісної повени в Галичині. В марті 1929. большевики розбивали свято в честь Тараса Шевченка. Тепер вони вже пробують газдувати по свому в нашому домі. Що на се вертіння з середини скажуть свідомі національно Українці?

Почалася довга дискусія. Виступав ряд бесідників, а кождий з них підносив потребу злучити всі бруклинські національні товариства в один союз. Має він називатися Союзом Українських Національних Товариств і Братств міста Бруклина. Вибрано зараз першу управу новозорганізованого товариства, до котрої ввійшли: гр. Григорій Бардак як предсідатель, Гр. Юліян Павчак, гр. Стефан Заблоцький і Михайло Заверуха як заступники предсідателя; гр. Василь Костів як касієр, гр. Іван Мудрик як заступник касієра, Гр. Павло Слободзян як секретар, гр. Петро Малицький як заступник секретаря, гр. Лука Кісь, гр. Михайло Федас і Андрій Кулявий як контрольори. Товариства, які приступлять до Союза пізніще, будуть мати право вислати в уряд Союза своїх представників.

Союз постановив вести активну роботу на користь визвольного руху українського народа, а в першу чергу збирати жертви на ріжні національні цілі, як: боєвий фонд, інвалідів, Рідну Школу, політичних вязнів, тощо. Постановлено устроїти сього року концерт у честь Тараса Шевченка та Івана Франка.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Розвиток українського підприємства.

Як при старинній праці, терпеливости і витревалости навіть Українець може розвинути підприємство, опираючись на українських покупцях, свідчить рахункове замкнення українського Базару Сурма за минулий 1929-тий рік. Заложений перед 11 літами як Січовий Базар під ч. 34 Іст 7-ма вулиця в Ню Йорку, мав він всього торгу на книжках, картках і инших дрібничках 500 долярів. Не було з чого жити, але підприємство не щезало, бо властитель працював деинде на вдержанне, докладав до бизнесу і хотів доказати, що й Українець може щось осягнути на поли бизнесу. На осьмім році було вже торгу річного 20,000 долярів, а незабаром треба було пошукати иншого приміщення і тому базар перенісся до теперішного льокалю, 103 Евеню А, і змінив назву на більш американську, космополітичну, а то: „Сурма Бук енд Мюзик Компані". Минулого року виносив торг Базару Сурма 136,720 долярів, а самих робітників постійних є там 12. Вони побрали за останний рік 8,535 дол. платні. Згідно з потребами часу видав Базар Сурма на оголошення в часописах 7,060 дол. На народні цілі видано 236 дол., крім ріжного рода принагідних датків. Товару закуплено за 117,810 дол., а на складі находиться ще нерозпроданих річей вартости 18,000 долярів.

Як на американський бизнес се може не богато, але на наші відносини се означає великий поступ. І Сурма розуміє, що її обовязком є обслугувати українську клієнтелю та бути піоніром українського бизнесу; і публика українська поволи починає розуміти, що того рода бизнес се неначе народна інституція, бо хтось повинен подбати за те, щоб американські Українці мали і свої книжки і свої пісні і все те, з чим звязана іміграція від свого виїзду з рідного краю. До такої праці треба мати і сприт і витревалість, а се є рідкі прикмети в нашім народі.

Світозор.

—o—

ДІТРОЙТ, МИШ.

Жіночі Організації.

З кінцем минувшого року засновано централю відділів У. Н. С. в Дітройт й околиці. До неї увійшло по три представники з кождого відділу, крім одного. Завданням Централі є: спільна праця всіх відділів У. Н. С. на полі просвітнім, національнім, політичнім й економічнім серед українського загалу в Дітройт.

На зборах Централі, що відбулися дня 26 січня 1930 р., вибрано екзекутиву, обговорено плян праці на біжучий рік та розділено її між поодинокі комітети.

В сій дописі коротко розведуся над завданням комісії, котра має працювати над зорганізованнем жіноцтва та молоді при У. Н. С.

Фактом є, що в Дітройт досі ще не було ані одної жіночої організації, з котрою числилисяб американські жіночі організації. Тепер, при минулих міських виборах до головного урядника приходили делеґації від двох кандидатів на майора міста, щоби члени У. Н. С. віддали свої голоси на їх кандидатів. Тому нам треба створити жіночі організації з члениць У. Н. С., з котрими напевно будуть числитись чужинці. Тому, що вороги хочуть нас змести з лиця землі, нам треба звернути велику увагу на наше жіноцтво та притягати його до У. Н. Союза. Добре то казав один вчений: рука, котра колише колиску, править світом. Американський соціольоґ Вард казав, що з матірної любови повстала любов до свого народу, до свого краю. Жінка — це оснувателька фамілійного життя.

Вашинґтон став великим чоловіком тому, бо мав добру маму, котра була женщиною великої волі, твердої постанови, дуже точною. Всі ці здібности одідичив Вашингтон.

В Римі браття Гракхи були великими провідниками поневоленої римської кляси. Всю свою велич завдячували вони своїй мамі. Римляне побудували памятник для їх матери з написом: „Мати Гракхів". Ще здається не було великого чоловіка, котрий не завдячувавби своєї величини в першій мірі своїй матері.

Тому українська іміграція мусить в першій мірі звернути увагу на наше жіноцтво. Конче потрібно його зорганізувати в товариства, в котрих мала би провадитися просвітна, культурна праця, звідки жінки малиби нагоду набрати науки, як виховувати дітей на еміграції, як вщіплювати любов до всього рідного та виробляти їх на чесних громадян прибраної вітчини, а рівночасно припинити асиміляцію нашої молоді.

Тому члениці У. Н. Союза в Дітройт приймають сю вістку як великий крок до поступу на соціяльнім поли.

І. Іванчук.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 1 березня, в годині 7.30 вечером, в гали церковній, 34 Beach St. Проситься членів приходити на мітінґ кождого місяця, щоб було з ким мітінґ перевести, бо кождий член повинен дбати, щоби наш відділ зростав як в маєтку так і в членах. Члени, котрі привикли залягати з місячними вкладками, тепер мусять про се забути. Хто ще не є членом нашого товариства і У. Н. Союза, тепер має нагоду вписатись. — И. Підлуцький, предс., Іван Глива, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорожська Січ, від. 388, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 2. березня в годині 2-ій пополудни, в Народнім Домі при West 4th and Ward Sts. Проситься членів і члениць явитися на означений час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свої місячні залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — В. Коваль, предс.; Т. Урбан, кас.; Н. Саідло, секр.

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 78, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 2 березня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Кождий член мусить явитись на сей мітінґ і вирівнати свої залеглости, бо ті, що довгують по два і більше місяців, будуть суспендовані. — В. Гонтарчик, предс.; Антін Бончак, кас.; Андрій Бончак, секр.

МЕНВИЛ, Р. АЙ. Тов. ім. Михайла Драгоманова, від. 181, повідомляє усіх своїх членів, що квартальний мітінґ відбудеться в неділю, 2 березня, точно в годині першій пополудни, на Lum Finseriw Hall. Обовязком є кождого члена явитись на означений час, бо будуть рішатись важні справи. Будемо принимати нових членів. Довгуючих членів напоминається вирівнати свої залеглости. — Павло Гринчух, предс.; Дмитро Сулима, кас.; Іван Ткач, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Вільні Козаки, від. 116, повідомляє усіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 2. березня, в годині 2-ій пополудни, в гали мітінґовій. Кождий член обовязково має явитись на цім мітінґу, бо є дуже важні справи до полагодження. Будемо принимати нових членів без вступного, однак тільки здорових і здорово думаючих. Ковждий довгуючий член і члениця мають заплатити свій довг; коли не зголосяться до 20 березня, будуть суспендовані і втратять всякі права. Треба зрозуміти, що батько Союз є наш, тож будьмо активними його членами. Члени-родичі повинні вписати свої діти до У. Н. Союза. — О. Петришин, предс.; Йосиф Паславський, кас.; Павло Стадник, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє всіх своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеться в суботу, 1-го березня, в годині 7.30 вечер, під ч. 435 Main St. Довгуючих членів упоминається вирівнати свої вкладки. Взивається родичів-членів, щоби вписали свої діти до У. Н. Союза та привели нових членів. — Николай Ничка, предс.; Ігнатій Ничка, кас.; В. Матвіяс, секр.

— Устань, вуйку!

— Чогож?

— Мама все каже, що ти сидиш нан твоїх грошах наче слон.

—o—

Лікар: То на що ви нездужаєте?

Хорий: Маю дуже слабу память.

Лікар: То можеб ви відразу заплатили мені, — на всякий випадок.

—o—

Хто старший. — Я чув, що дядько Кужіль найстарший в нашому місті.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НОРТУМБЕРЛЕНД, ПА.

Коляда на Інвалідів і Рідну Школу.

З рамени Братства св. Михаїла, від. 357 У. Н. Союза, переведено коляду і зібрано $27, які розділено по половині на інвалідів і Рідну Школу.

Коляду вислано до краю через Обєднанне.

Колядували: Твердий Гнат, Ґавазин Петро, Клапко Олекса й Михайловський Іван.

Зложили на інвалідів: Т. Фостик $3; по $1: А. Возний, І. Михайловський, Беґа Іван, О. Клапко, Г. Твердий, П. Дейнека, О. Ратушняк, М. Фариник, Т. Пентелей; по 50 ц.: М. Сушайло, П. Ґавазин.

На Рідну Школу зложили: Т. Фостик $3; по $1: А. Возний, І. Михайловський, О. Клапко, Г. Твердий, Г. Миндоха, М. Фариник, Ю. Єднорок, М. Чмир, Д. Ґуриш, Я. Сокальчук, С. Скрут.

—o—

НАНТИКОК, ПА.

Коляда на Рідну Школу.

Коляду зложили: В. Дзера $2; по $1: М. Савчук, М. Намісняк, П. Пщик, Д. Джочка, І. Плекан, М. Лизогуб, А. Сьома, О. Вдовичук, Т. Бабак, І. Велґош, Я. Савчук; по 50 ц.: Ґ. Тріщук, І. Бабій, М. Вовк, Т. Целень, Ю. Велґош, П. Сарновський, С. Мирон, С. Маґай; по 25 ц.: В. Білецький, П. Франко, Л. Велґош.

Разом вислано до Обєднання $17.25.

—o—

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Коляда на Рідну Школу.

Як кождого року, так і цього колядовано на Рідну Школу. Мимо того, що в нас безробітня, як всюди, коляда на тім не потерпіла. Колядою занялися: Т. Сюрко, В. Михалюк, І. Бабак, Д. Митолінський, О. Базарніцький, Ст. Цюпка, Й. Базарніцький, Гр. Бодак.

Жертвували по $2: М. Мельничук, Ст. Комарянський, С. Сейдел; по $1: І. Бабак, В. Михалюк, Т. Сюрко, Д. Митолінський, О. Базарніцький, Ст. Цюпка, Й. Базарніцький, Ст. Коніцький, І. Дух, Ст. Федчишин, Ю. Грицай, В. Чучман, П. Коніцький, В. Трофин, І. Соляревич, Гр. Ференц, Гр. Медвідь, К. Ґнип, П. Кожух, Т. Вітковський, В. Поцілуйко, Д. Бодак, І. Олендар, В. Вовцянка, С. Рекуник, М. Сивик, А. Ґарбозінський, Т. Шижик, Ю. Варшона, П. Дворянин, М. Ковальчук, Ф. Парій, В. Папура, Й. Юркевич, В. Ференц, І. Макаровський, Ф. Барильський, І. Польовий, Ю. Михальовський, І. Бленковський, Х. Вінкля, О. Калитин, П. Демішка; по 50 ц.: П. Підлиський, Т. Пушкар, Гр. Бодак, І. Питльований, І. Михальчишин, М. Іващишин, Д. Підлиський, В. Перець; І. Малюкевич 25 ц.

Зібрано $53.75 і ту збірку переслано в цілости до Обєднання.

Т. Сюрко.

—o—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

З забави у ветерана на бойовий фонд.

Знакомі й приятелі святкували день іменин громадянина Григорія Стасищина, котрий є ветераном світової війни, бо перебув 4 роки на фронті. Святочний обід приготовано в домі громадян Завацьких.

По обіді гром. М. Салетара згадав, що війна минула для ріжних народів, але не минула для нас, Українців, бо нам треба далі боротися з ворогами. Чесні гості враз з нашим патріотичним жіноцтвом поперли ті щирі слова щирими жертвами, а то:

Г. Стасишин $5, М. Довгий $2; по $1: Ф. Кушпінська, Т. Матвійчукова, А. Самборова, М. Колеснякова, М. Завацька, М. Сампара, Гр. Кушпінський, Г. Колесняк, П. Матвійчук, Д. Завацький.

Разом зібрано $17 і вислано на бойовий фонд через Обєднанне.

Михайло Довгий.

—o—

ОРМРОД, ПА.

Щедрівка на Рідну Школу.

Члени 124 від. У. Н. Союза, а то: Т. Білоус, Н. Щербатий, І. Мелета, І. Романів, Л. Бурий, пішли щедрувати на Рідну Школу та зібрали $25, які вислали до Обєднання.

Жертвували: по $1: Т. Білоус, М. Щербатий, М. Легкий, П. Коченаш, А. Сима, М. Дробик, М. Глива, І. Олійник, І. Новак, І. Горбовий, В. Муц, Д. Бала, В. Буроц, М. Ковалик; по 50 ц.: І. Мелета, С. Сиґін, Ева Патройко, В. Карабін, М. Бала, Анна Плечень, І. Кардин, І. Русин, Й. Вихованець, І. Радьо, А. Дота, Й. Романський, М. Княжик, Г. Гойда, І. Сотак, М. Бобенко; І. Романів 30 ц.; по 25 ц.: В. Коколюс, Лешик Лешко, Лешик Дмитро, С. Печінка, І. Сосновський, М. Валях, Т. Яромій, П. Ґреса, Д. Бабяк, О. Маіцький, М. Нусь, І. Петрик; Й. Костів 10 ц.

Разом $25.50. Розхід 50 ц. Вислано до Обєднання $25.

—o—

БРУКЛИН, Н. Й.

На Рідну Школу.

Підписаний зібрав на надіслану йому листу з Рідної Школи слідуючі жертви: по $1: Юліян Павчак, Михайло Заверуха, Платон Стасюк, М. Крук, В. Кучкуда, Л. Ковтун, а по 50 центів: М. Сиротюк.

Збірку відослано до Обєднання.

Ю. Павчак.

СЕЙНТ ЛУІС, МО.

З хрестин на Рідну Школу.

В домі нашого широко й добре відомого громадянина М. Петрівського відбулися хрестини малого Іванка. При веселій забаві чесні гості не забули за рідний край. Громадянин М. Кульчицький перевів збірку, на яку склалися слідуючі жертви:

М. Кульчицький $5, В. Щупляк $2; по $1: М. Петрівський, Музичка, М. Борусевич, о. В. Дяків і В. Зелінський.

Разом вислано до Обєднання $12.

—o—

НОРВИЧ, КОНН.

З хрестин на бойову акцію.

На хрестинах дочки громадян Миколи і Марії Тимчуків, громадянин Василь Герчиця промовив до гостей щирим словом, згадуючи тих борців, що мучаться по ляцьких тюрмах за те, що ставили опір наїзникови.

Чесні гості у відповідь на ті слова зложили на бойову акцію, а то по $1: о. С. Прокопчук, В. Герчиця, М. Тимчук, С. Кінчик, Л. Чуприк, Г. Ковальчук, Д. Ґалиш, Д. Писарко, М. Микитин.

Збірку вислано до Обєднання.

—o—

АЛИКВИПА, ПА.

Коляда на Рідну Школу і бойовий фонд.

По коляді ходили слідуючі громадяни: І. Книжик, І. Добіщ, Т. В. і заколядували $41.60, які переслано до Обєднання з призначенням по половині на Рідну Школу і бойовий фонд.

Коляду зложили: А. Кармазин $2; Ю. Монастирський $1.50; по $1: І. Книжик, О. Ревть, В. Фитюшак, Т. Вітушинський, С. Яцищин, М. Росенко, Г. Лаврик, І. Дукрин, В. Древна, С. Семенчук, І. Витяш, І. Бур, І. Чиж, Т. Мотичак, А. Карапін, В. Михалик, І. Монастирський, П. Подоляк, Я. Шедний, Н. Загоруйко, В. Мокрянин, Д. Ґуляш; М. Бац 75 цнт.; по 50 цнт.: Н. Гаврик, О. Сенько, С. Федорчак, Е. Рекрут, В. Касівський, С. Гуран, Н. Дуткевич, М. Ващишин, В. Шот, І. Добуш, І. Келер, А. Сирко, Й. Деленко, І. Кобаль, А. Зреник, Б. Бараник, М. Росенко, С. Росенко, А. Корнецький, В. Смадрак, О. Ковалик, М. Гаванчак, М. Кичан, Й. Білас, Д. Ґуляш, І. Добуш, С. Юркевич, В. Камінський; по 25 цнт.: Н. Деленко, В. Явур, А. Данило, І. Міхалик, Т. Максим; А. Садовський 10 цнт.

—o—

АРНОЛД, ПА.

На Інвалідів і Рідну Школу.

З рамени укр. прав. церкви Покрови Пр. Богородиці переслало до Обєднання $44.66, з яких $28.06 призначено для інвалідів як дохід з дистопадового свята, а $16.60 заколядували цікідьні діти на Рідну Школу.

—o—

ВЕСТ ПУЛМЕН, ІЛЛ.

Січовики Інвалідам.

Січ ім. Івана Мазепи, сотня 9. з Веат Пулмен, виасиґнувала з каси $10 на інвалідів, а січовик Микола Мацях додав $1.

Разом вислано до Обєднання $11.

—o—

БРІСТОЛ, КОНН.

Коляда на Рідний Край.

Жертвували по $2: І. Александрович, А. Бойко, М. Савяк, В. Бойко; І. Буґрин $1.50, по $1: О. Каламін, Т. Гарасим, І. Пеленський, П. Либа, Ф. Таданчук, С. Славський, А. Губчик, М. Пеленський, С. Спітковський, Т. Кінаш, О. Стареньковнч, О. Журавель, Г. Данилів, І. Ковальчук, В. Мочурат, М. Фесяк, І. Прухніцький; по 50 центів: І. Сенцьо, В. Панчишин, О. Ґрамусяк, М. Шулер, А. Данилів, О. Хойняк.

Разом зібрано $30.50 і відослано до Обєднання на: бойовий фонд $10, інвалідам $10 і Рідній Школі $10.50.

Колядували: Гр. Гарасим, Ковальчук, Бойко й Прухницький.

ІСТОН, ПА.

Щедрівка на Рідну Школу.

На різдвяних святах наші патріоти Українці щедрували на Рідну Школу в Краю. Жертви зложили слідуючі особи: Ф. Саґатий і Т. Кульчицький по $2; І. Вересюк, В. Литвин, Т. Терлецький, С. Карп, Я. Стойкевич, М. Кододруб, В. Ґудз, В. Боднарський, І. Малимук, Й. Беґіч, І. Янович, К. Кенцевич, С. Борецький, З. Загачевський, В. Савчук, А. Василик, Н. Горон, О. Рудакевич, М. Підгайний, І. Дишевський, А. Ґалан, Д. Корчовий, Г. Брикса, М. Загоруйко і С. Терлецький по $1; Р. Бордун, І. Терлецький, Д. Мамрич, І. Брошак, І. Бердий, Т. Фотій, І. Остюк, В. Терлецький, П. Покривчак, П. Комісар, Т. Лубоцький, І. Терлецький, А. Романяк, Т. Терлецький і Г. Яворський по 50 цнт.; С. Яворський 35 цнт.; І. Звіржинський 40 ц. і В. Струк 25 цнт. Разом зібрано $37.50.

З того розхід на пересилку $1.25.

Вислано до краю через Обєднанне $36.25.

Занялися щедрівкою: Іван Дишевський і Василь Беднарський. **Щедрували:** Іван Дишевський, Василь Беднарський, Анна Дишевська, Катерина Дишевська, Марія Бордун і Катерина Кульчицька.

Іван Дишевський.

—o—

МАГАНОЙ ПЛЕЙН, ПА.

З забави на Інвалідів.

На забаві в громадянина Івана Кашицького зібрав гром. Андрій Зубер на наших інвалідів від слідуючих чесних гостей:

Учитель Березинський $2, по $1: Адам Прус, учитель Старвецький, учитель Лаврів, Никола Бабяк і Василь Грабович.

Збірку вислано до Обєднання.

П. Ковальчик.

„ВЕЛИКІ МИ!?"

Великі ми!
А й горді як!
Міліони нас!
Наш край богат!
Великі ми —
А лютий кат,
Мов цуценят,
З степів прогнав,
Наш край забрав!
А ми? — Мов раб,
Чолом до ніг —
Бо тне батіг!
Ми горді тим,
Що волі блиск
Нам зір заслін —
Ми горді тим!..

Гей! Скиньмо вже
Слезу з очий,
З серця страх,
З душі злий жах:
Ми меч берім!
І клич несім:
— „У бій, у бій,
Йдім усі!"
Геть проженім
Катів чужих!
Стяг піднесім
І в бій під ним
В новий ідім!
А трутень хто,
І раб-червак —
Хай гниль болот
Залле його!
Бо він не наш!

Великі ми?
Так докажім!
Міліони нас?
Так заревім:
— „Загине враг,
У вік проклят!"
Хай знає світ,
Що волі квіт
Жиє в серцях —
Міліонів нас!!

Перт Амбой, Н. Дж.

Дівчина (до юнака): Он у цьому місці тиждень тому моя сестра впала в воду. Тогосамого дня вийшла за того чесного молодця, що її вратував із води.

Юнак: Я не вмію плавати.

— Правду сказати, то найстарша Кужілиха, одначе вона, як жінка, не призналася би до того за ніщо в світі.